

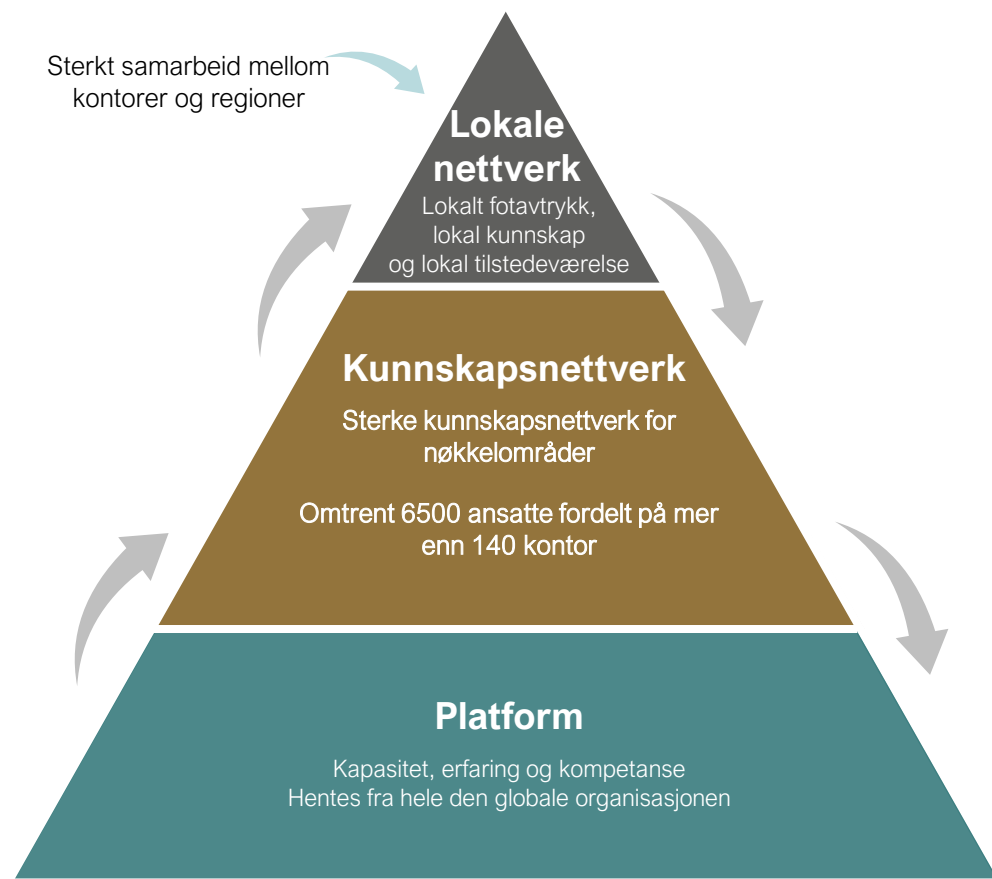

Miljøringen temamøte 9. og 10. April 2025

Hvordan håndtere overskuddsmasser på plannivå

Norconsult - hver dag forbedrer vi hverdagen

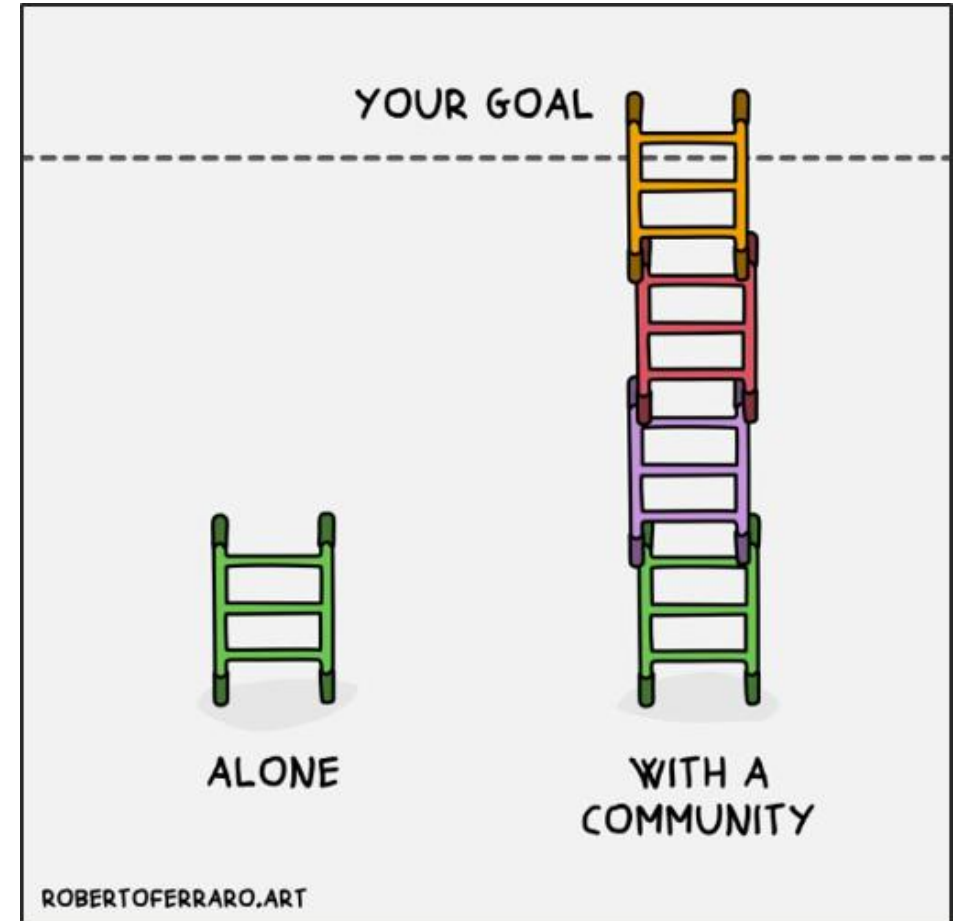
Kunnskap vokser når den deles!

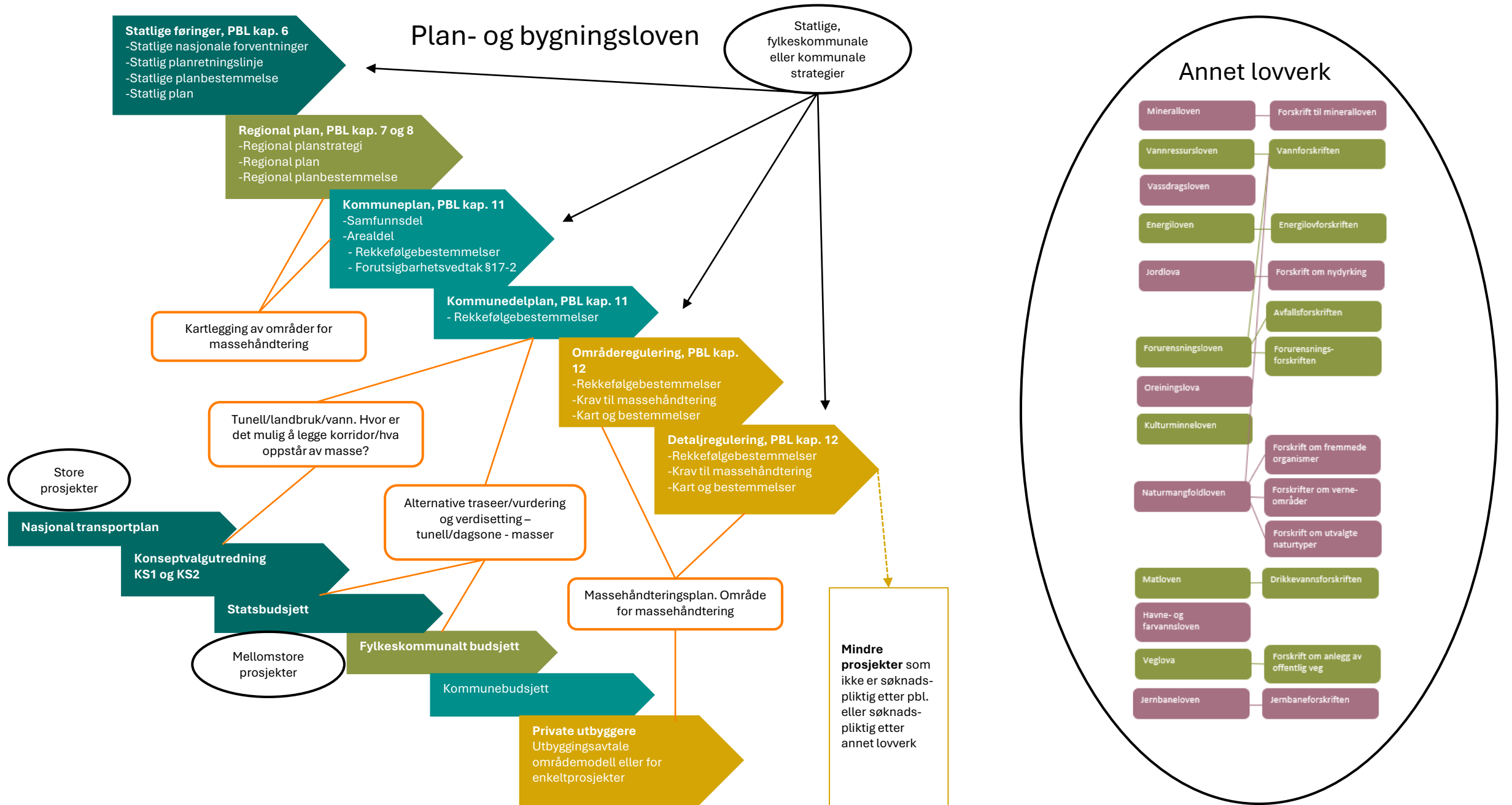

Norconsult er et ledende tverrfaglig rådgiverselskap som kombinerer ingeniørfag, arkitektur og digitalisering.

Hvordan håndtere overskuddsmasser på plannivå

- ▶ Plan- og bygningsloven
- ▶ Hvorfor håndtere overskuddsmasser på plannivå
- ▶ Nasjonale forventninger
- ▶ Massehåndtering på de ulike plannivå
- ▶ Massehåndteringsplan
- ▶ Ressurspyramider massehåndtering
- ▶ Ny kart- og planforskrift
- ▶ Samhandlingsforum massehåndtering

Hvorfor håndtere overskuddsmasser på plannivå?

Målet er å sikre en forsvarlig, forutsigbar og mer ressurseffektiv massehåndtering som ivaretar miljø-, klima- og arealhensyn.

- ▶ Smartere bruk av arealer
- ▶ Effektiv bruk av ressurser
- ▶ Økt utnyttelse av lokale masser
- ▶ Økt lønnsomhet ved reduserte transportbehov og miljøbelastninger
- ▶ Sikre en bærekraftig utvikling

RAPPORT

M-2074 | 2021

Tverrsektorielt prosjekt om disponering av jord og stein som ikke er forurenset

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027

► Verdiskaping i en sirkulær økonomi

Gjenbruk av overskuddsmasser og andre mineralske ressurser av god kvalitet er et viktig steg mot en sirkulærøkonomisk bygg- og anleggsbransje. Gjenbruk kan redusere arealbehovet og kostnader og utslipp knyttet til transport, begrense deponering av masser på land og i sjø, og bidra til at grus- og pukkressursene varer lenger. Det er viktig at uttak av nytt byggeråstoff og arealer til mellomlagring og deponering av overskuddsmasser ses i sammenheng og avklares i regionale og kommunale planer. I alle planer for større utbygginger er det viktig at massebalanse tilstrebes for å unngå overskuddsmasser.

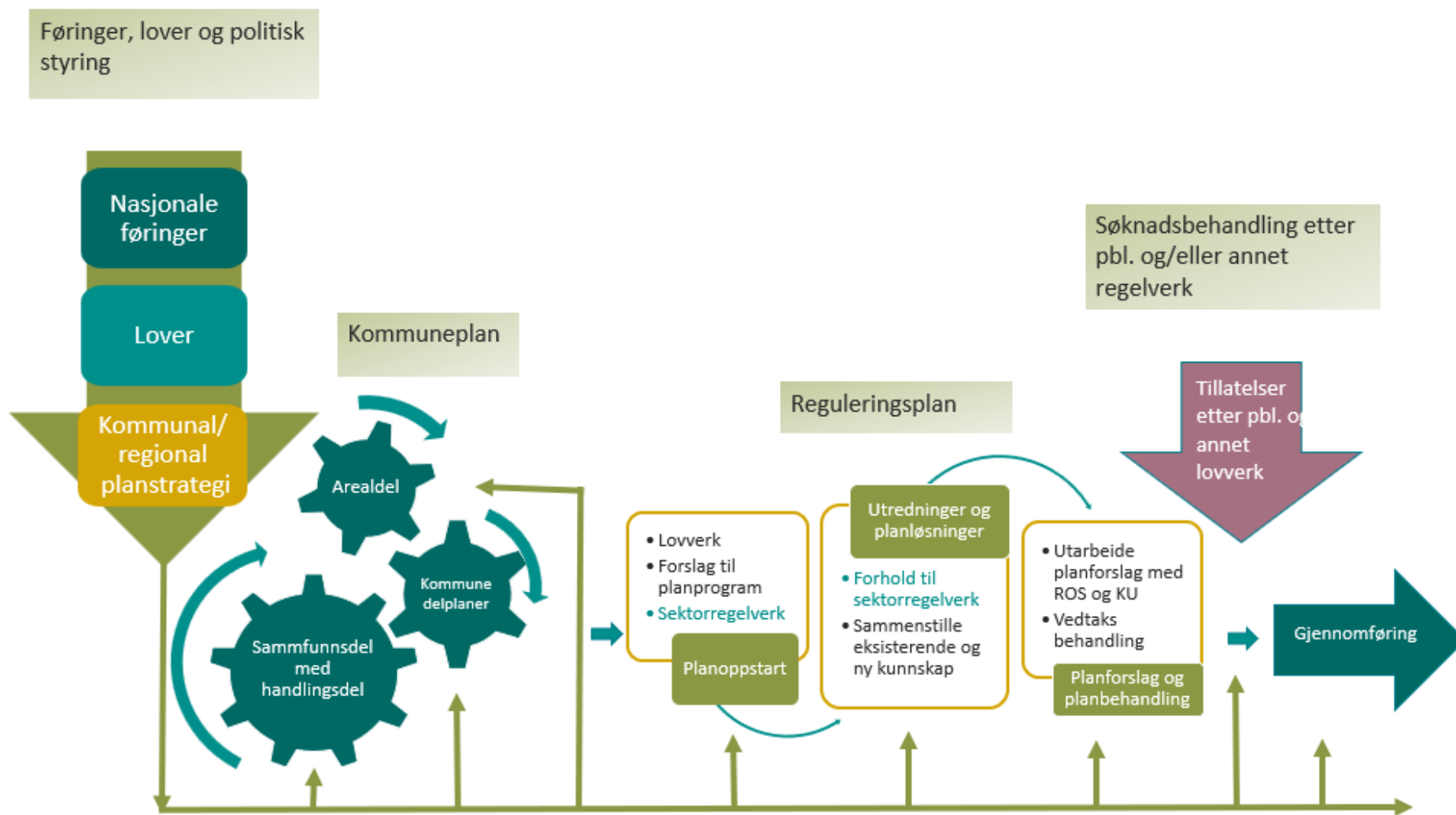
44. Helhetlig masseforvaltning avklares i regionale og kommunale planer. Planer for større bygge- og anleggsarbeider avklarer hvordan overskuddsmasser skal disponeres og hvordan nødvendig areal til håndteringen skal sikres. Muligheten for ombruk og materialgjenvinning vurderes, og massebalanse bør tilstrebes.

Kommunal- og distriktsdepartementet

Påvirkningsmuligheter for massehåndtering i offentlig forvaltning

Illustrasjonen viser ulike innslagspunkt i kommunal forvaltning etter plan- og bygningsloven der massehåndtering kan påvirkes. Grønne linjer indikerer når massehåndtering kan være et tema i kommunal planlegging. Forkortelser er: Plan- og bygningsloven (pbl.), risiko og sårbarhetsanalyse (ROS) og konsekvensutredning (KU).

Kilde: Miljødirektoratet M-2074

Hensikt med utarbeidelse av massehåndteringsplan på reguleringsplannivå

- ▶ Redusere miljøpåvirkning
- ▶ Effektiv bruk av ressurser
- ▶ Sikre bærekraftig utvikling (bidra til langsiktig miljø- og samfunnsnytte)
- ▶ Kostnadseffektivitet (reduere belastning knyttet til transport og deponering)
- ▶ Logistikk og transport
- ▶ Sikkerhet
- ▶ Regelverk og forskrifter
- ▶ Landskapsintegrasjon (harmonering med eksisterende landskap)

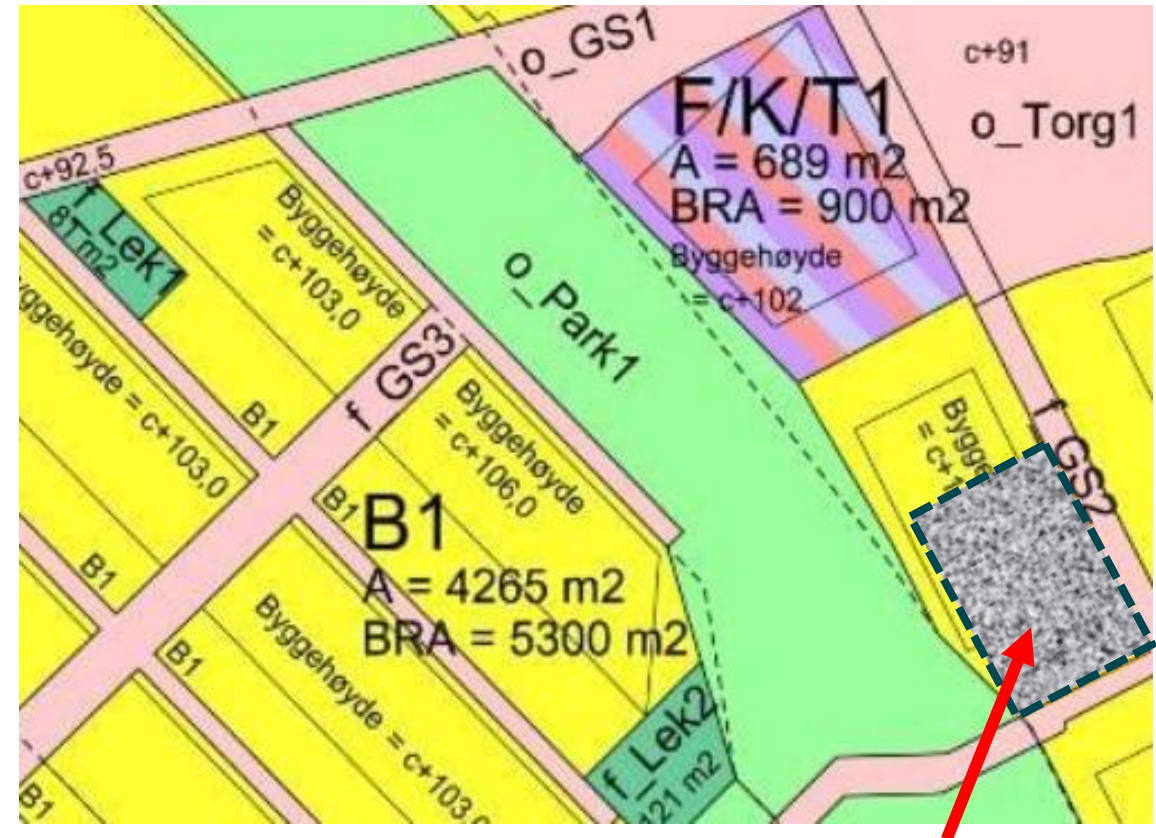

Plan sin tilnærming til massehåndtering

Eksempel ved: utarbeidelse av massehåndteringsplan til reguleringsplan

- ▶ Forslag til innholdsfortegnelse
  1. Prosjektbeskrivelse og omfang av plan
  2. Beskrivelse av hjemmel
  3. Kartlegging av masser
    - a) Type, kvalitet, mengder, tid og sted
  4. Bruk av arealer
  5. Gjenbrukspotensial
    - a) Strategier for resirkulering
  6. Miljø, naturmangfold og folkehelse
    - a) Miljømessige konsekvenser (avrenning, vannmiljø, naturmangfold)
    - b) Trafikksikkerhet (skolevei)
    - c) Støy og støv
    - d) Transport og logistikk
  7. Samfunnsmessige fordeler

Eksempel bestemmelsesområde
midlertidig bruk av areal #1

Massehåndtering i prosjekteringsfase

Eksempel utarbeidelse av massehåndteringsplan i prosjekteringsfase

► Forslag til innholdsfortegnelse

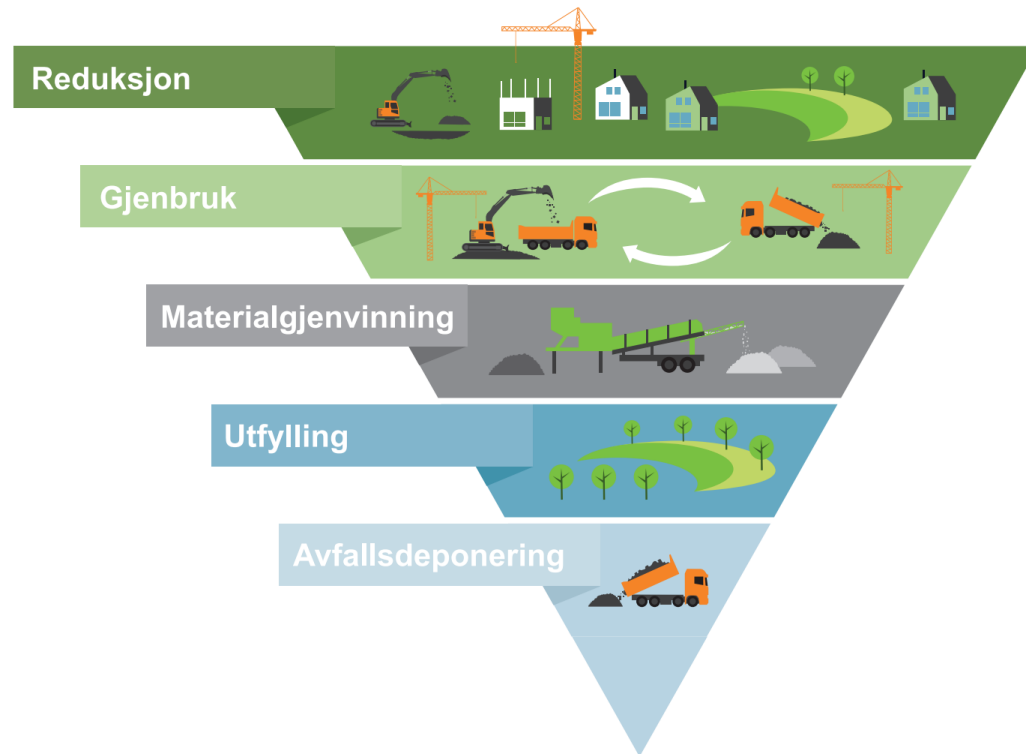
1. Beskrivelse av tiltaksområdet og lokalitet
2. Strategi og planer for gjennomføring inkludert massehåndtering
3. Masseoversikt (hva har vi)
  - a) Massekvalitet, type, mengde og sted (eksakt)
4. Legge til rette for gjenbruk av egnede masser i prosjektet
5. Prosessering/rigg
  - a) Sikre areal til bearbeiding, sortering og mellomlagring
6. Volumberegninger (hva er det behov for i prosjektet?)
7. Logistikk - masseflytting, faseplaner (hvor skal de?)
8. Behov for tiltransporterte masser (volum og kvalitet)
9. Anleggstrafikk/ Trafikksikkerhet

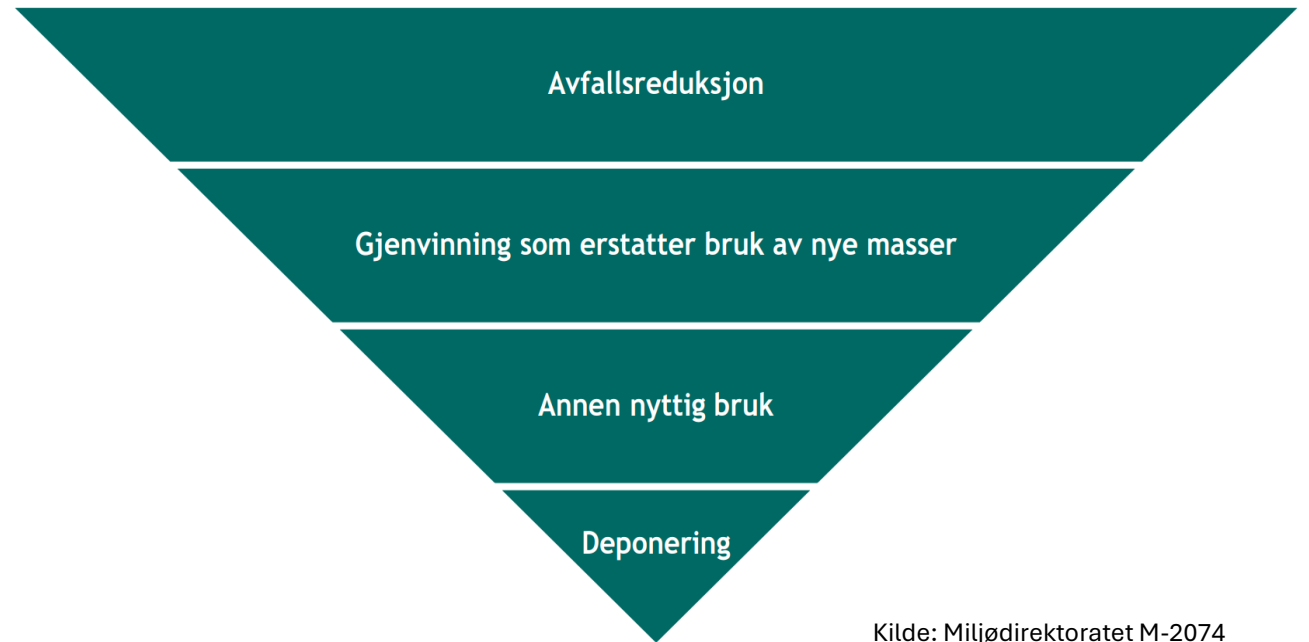
Massehåndteringpyramidens historie

Regionalplan for massehåndtering på Jæren 2018 - 2040
Vedtatt i Fylkestinget 13. desember 2017

Figur 4.1: Ressurspyramiden (avfallspyramiden) illustrerer prioriteringene i norsk og europeisk avfallspolitikk. Pyramiden danner også rammen for regionalplanens strategier for en mer bærekraftig massehåndtering.
Figur: Berit Sømme

Tverrsektorielt prosjekt om disponering av jord og stein som ikke er forurenset.

Kilde: Miljødirektoratet M-2074

Figur 1: Ressurspyramiden illustrerer prioriteringene i norsk og europeisk avfallspolitikk. Figuren er tilpasset overskuddsmasser av jord og stein som ikke er forurenset. Trinnet som normalt inngår mellom avfallsreduksjon og gjenvinning - "ombruk" - er derfor fjernet. Ombruk av avfall er kun aktuelt der avfallet tidligere har vært et produkt. Dette er ikke tilfelle for overskuddsmasser som oppstår fra tidligere grunn og fast fjell.

Norconsultpyramiden

Nyhet - ny kart- og planforskrift

▶ 8.2.4 Massedeponi

Hørings forslag
24.01.2024

Departementet foreslår at massedeponi innføres som et eget underformål på kommuneplannivå og reguleringsplannivå under hovedformålet bebyggelse og anlegg. Gjeldende kart- og planforskrift har et underformål for råstoffutvinning under hovedformålet bebyggelse og anlegg på kommuneplannivå og reguleringsplannivå, **men det mangler et formål for områder som skal benyttes til mottak, sortering, mellomlagring og permanent lagring av overskuddsmasser** fra bygg- og anleggsvirksomhet og gruvevirksomhet. Dette er viktig blant annet i forbindelse med tilrettelegging for sirkulærøkonomien med masser som kan gjenbrukes, samt for masser som ikke kan gjenbrukes. Gjenbruk av rene overskuddsmasser reduserer behovet for uttak av nytt byggeråstoff. For å sikre økt gjenbruk av overskuddsmasser må masseforvaltning inngå i arealplanleggingen. Et eget arealformål vil sikre at kommunen kan avsette areal som kan brukes til disse formålene. Bestemmelsesområde for midlertidig bygge- og anleggsområder brukes i dag der det midlertidig skal være lagret masser fra et konkret prosjekt og arealet skal tilbakeføres til det regulerte formål etterpå. Massedeponier behandles ellers i henhold til gjeldende sektorregelverk. Departementet ber om tilbakemelding på relevansen av massedeponi som eget formål under bebyggelse og anlegg.

Hørings svar

▶ Rogaland fylkeskommune (22.04.2024) sitt svar

Vi er enige i at det må avsettes eget arealformål til å sikre økt gjenbruk av overskuddsmasser, men mener at bruk av benevnelsen «massedeponi» kun viser til permanent lagring av overskuddsmasser og ikke er egnet for å legge til rette for sirkulærøkonomi og gjenbruk av overskuddsmasser som vi opplever er intensjonen med innføring av underformålet.

▶ Vi anbefaler at det bør være et eget underformål for **massehåndtering** som skal benyttes for gjenbruk av og ikke for permanent lagring/deponering av overskuddsmasser.

Arealformål **massemottak**

Vedtatt, trer i kraft
1. juli 2025

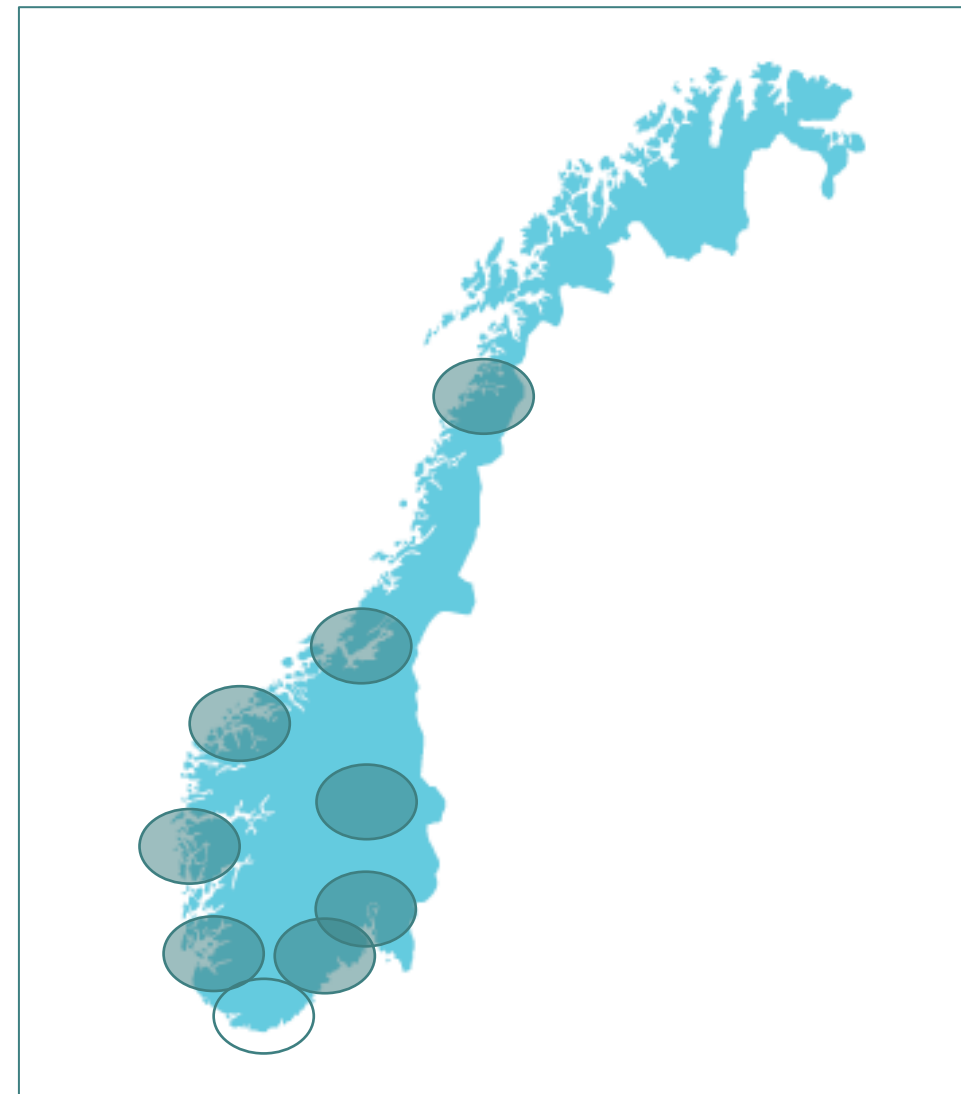
https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/planlegging/nyhet_plan/ny-kart-og-planforskrift-trer-i-kraft-1.-juli-2025/id3084585/

Ny kart- og planforskrift trer i kraft 1. juli 2025
Kommunal- og distriktsdepartementet har vedtatt ny kart- og planforskrift. Den nye forskriften trer i kraft 1. juli 2025....
www.regjeringen.no

Regionale fora for samhandling massehåndtering

- ▶ En nasjonal satsing finansiert med Klimasatsmidler (Miljødirektoratet)
- ▶ Stort engasjement fra regionene understreker behovet for arenaer for massehåndtering
- ▶ Status
  - ▶ **Bærum/Oslo**
    - ▶ Oppstart 2017
    - ▶ Neste møte juni 2025
    - ▶ Kontaktperson Jon Østby
  - ▶ **Vestfold og Telemark**
    - ▶ Oppstart 2023
    - ▶ Sist møte 25. mars
    - ▶ Kontaktperson Tord Andersen
  - ▶ **Trøndelag:**
    - ▶ Oppstart 2023
    - ▶ Neste møte 7. mai
    - ▶ Kontaktperson Per Anders Folladal
  - ▶ **Rogaland**
    - ▶ Oppstart 2023
    - ▶ Neste møte 9. mai
    - ▶ Kontaktperson Anne Stensland
  - ▶ **Salten/Nordland**
    - ▶ Oppstart 2024
    - ▶ Kontaktperson Andre Svendsen
  - ▶ **Innlandet**
    - ▶ Oppstart 2024
    - ▶ Kontaktperson ikke avklart
  - ▶ **Møre og Romsdal**
    - ▶ Oppstart 2024
    - ▶ Neste møte 9.april
  - ▶ **Vestland**
    - ▶ Oppstart 2025
    - ▶ Neste møte 16. juni
    - ▶ Kontaktperson Henrik Loseth Jansen
  - ▶ **Agder**
    - ▶ Under planlegging

Takk for meg!

Inger-Anne Gether Rise

Ingris@Norconsult.no

Hver dag forbedrer vi hverdagen

Norconsult

